

Til lovforslag nr. L 228. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 22. maj 1997

Betænkning

over

Forslag til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Nogle af udvalgets spørgsmål og socialministerens svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark,
 Dansk Arbejdsgiverforening,
 Dansk Blindesamfund,
 Dansk Socialrådgiverforening,
 De Samvirkende Invalideorganisationer,
 Funktionærernes og Tjenestemændenes
 Fællesråd,
 Jensen, Palle Melchior, advokat, Lyngby,
 Kommunernes Landsforening,
 Landsorganisationen i Danmark,
 Livslinien,
 Omsorgsorganisationernes Samråd og
 Socialt Forbrugerråd i Birkerød.

Udvalget ønsker lovforslaget tilbage til fornyet behandling efter 2. behandling.

Der er af socialministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Fremskridtspartiets og Enhedslistens medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de af Enhedslisten stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *andet mindretal* (Enhedslistens medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Mindretallet hilser det velkomment, at der kommer en administrationslov på hele det sociale område. Det er et klart fremskridt, at ankesystemet bliver enstrengt, at kravene til sagsbehandlingen skærpes, at helhedssynet bliver lovfæstet, og at borgernes medinddragelse nævnes.

Mindretallet ønsker, at borgerne får den størst mulige retssikkerhed på alle områder og ikke mindst i forhold til den sociale lovgivning. Sagsbehandlingen og beslutningsprocesserne skal foregå åbent i forhold til borgeren, og borgeren skal have mulighed for selv at være aktiv medspiller. Alle afgørelser bør kunne prøves i klagesystemet. Der er ingen fornuftig grund til at undtage skønsmæssige afgørelser herfra. Ankeafgørelser har altid haft praksisdannende virkning. De er bl.a. med til at sikre, at det socialpolitiske landkort ikke bliver alt for ujævnt. Klagesystemet bør også lave egentlig socialfaglig revision. Det har stor betydning for borgeren og for administrationen af sociallovgivningen, hvordan den sagsbehandling, der ligger forud for en afgørelse, har været.

Sagsbehandleren er en nøgleperson i behandlingen af borgerens sag. Derfor bør borgeren have mulighed for at skifte sagsbehandler. På de fleste andre områder i livet er det

accepteret, at »kemi, der svinger sammen« er en vigtig forudsætning for et konstruktivt samarbejde.

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (EL):

Til § 3

1) I *stk. 2* indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Sagsbehandlingstiden må aldrig være mere end to måneder.«

Til § 4

2) Efter *stk. 1* indsættes som nye stykker:

»*Stk. 2.* Borgeren skal behandles hensynsfuldt og med respekt som alle andre borgere.

Stk. 3. Sagen skal afgøres så smidigt som muligt, og kun de oplysninger, der er nødvendige for sagens afgørelse, skal indhentes.

Stk. 4. Der arbejdes som udgangspunkt med åbne journaler. Hvis kommunen efter en konkret vurdering finder dette uhensigtsmæssigt, skal dette begrundes over for borgeren. Kommunens afgørelse herom skal kunne påklages efter de almindelige regler.

Stk. 5. Borgeren har ret til at skifte sagsbehandler.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 9

3) I *stk. 6* ændres »§ 112, *stk. 1*« til: »§ 105, *stk. 1*«.

Til § 18

4) I paragraffen ændres »§ 60« til: »§ 62«.

Til § 19

5) I *stk. 3* ændres »personssagsudvalget« til: »udvalget«.

Til § 24

6) I *stk. 1* indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd.«

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 5 og 6.

7) I *stk. 2* ændres »nr. 1-5« til: »nr. 1-6«.

Af et *mindretal* (EL):

8) I *stk. 3* indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Hvis der lokalt findes andre brugerorganisationer end De Samvirkende Invalideorganisationer, f.eks. en lokalafdeling af Landsorganisationen af Bistandsklienter, skal disse indgå i koordinationsudvalget.«

Til § 30

9) *Stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2.* Ældrerådet kan fremsætte forslag, der vedrører ældre, til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen skal høre ældrerådet om alle forslag, der vedrører de ældre.«

Til § 34

10) I *stk. 1, nr. 1*, ændres »videreformidler klager« til: »træffer afgørelser i klager«.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

11) *Stk. 1, nr. 1*, affattes således:

»1) drøfter, vurderer og videreformidler klager over afgørelser om tilbud efter §§ 71 og 72 i lov om social service til personer, som er fyldt 67 år, og«.

Af et *mindretal* (EL):

12) I *stk. 2* udgår »klager og mere«.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 35

13) *Stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2.* Klagerådet består af

- 1) 3 medlemmer, der vælges af kommunens ældreråd blandt dets medlemmer, og
- 2) 2 medlemmer, der vælges af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer.«

14) *Stk. 3* udgår.

Stk. 4 og *5* bliver herefter *stk. 3* og *4*.

Til § 41

15) I *stk. 3* ændres »§§ 69 og 70, jf. § 79« til: »§§ 71 og 72, jf. § 81«.

Af et *mindretal* (EL):

Til § 43

16) I *stk. 1* indsættes efter »forholdes med« ordene: »overskud og«.

17) I *stk. 2* ændres »er disse omfattet af reglerne i forvaltningsloven og offentlighedsloven i forhold til den opgave, der udføres.« til: »er denne virksomhed omfattet af forvaltningsloven og offentlighedsloven.«

18) *Stk. 3* udgår.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 55

19) I *stk. 2, nr. 2*, ændres »§ 60« til: »§ 62«.

Af et *mindretal* (EL):

Til § 60

20) I *stk. 1* indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Det sociale nævn kan også behandle klager over den måde, en sag er behandlet på.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 64

21) Efter *stk. 1* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Den person, som afgørelsen vedrører, kan klage over afgørelserne efter *stk. 1*. Kommunen kan klage over en afgørelse efter *stk. 1, nr. 1.*«

Af et *mindretal* (EL):

Til § 67

22) Efter *stk. 2* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Det sociale nævns eller Ankestyrelsens afgørelse vedrørende en konkret klage

skal foreligge senest 3 måneder efter, at klagen er modtaget.«

Til § 72

23) *Stk. 1* affattes således:

»Klage over en afgørelse, bortset fra klage over aktiveringstilbud, jf. lov om aktiv social politik, har ikke opsættende virkning.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

24) I *stk. 3* ændres »§ 97, stk. 1 og 2« til: »§ 99, stk. 1 og 2«.

Til § 73

25) I *stk. 1* ændres »§ 121« til: »§ 124«.

Til § 75

26) I paragraffen ændres »§ 80« til: »§ 82«.

Af et *mindretal* (EL):

Til § 76

27) I *stk. 2* indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

»3) følger Ankestyrelsen kommunernes, amtskommunernes og de sociale nævns praksis i sagsbehandlingen, det vil sige den måde, sagerne behandles på.«

Ny paragraf

28) Efter § 86 indsættes i *kapitel 14* som ny paragraf:

»§ 01. Kommunalbestyrelsen nedsætter et handicapråd. Handicaprådet rådgiver kommunalbestyrelsen i handicappolitiske spørgsmål og formidler synspunkter mellem borgerne og kommunalbestyrelsen om lokalpolitiske spørgsmål, der vedrører de handicappede.

Stk. 2. Handicaprådet kan fremsætte forslag, der vedrører handicappede, til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen skal høre handicaprådet om alle forslag, der vedrører handicappede.

Stk. 3. Handicaprådet består af mindst 5 medlemmer. Medlemmerne udpeges af de lokale handicaporganisationer.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 89

29) I *stk. 1* ændres »1. januar 1999« til: »1. juli 1998«.

30) I *stk. 2* ændres to steder »31. december 1998« til: »30. juni 1998«, og »1. januar 1999« ændres til: »1. juli 1998«.

31) I *stk. 3* ændres »31. december 1998« to steder til: »30. juni 1998«.

32) I *stk. 4* ændres »1. januar 1999« til: »1. juli 1998«.

33) I *stk. 5* ændres »31. august 1999« til: »28. februar 1999«.

34) Efter *stk. 6* indsættes som nyt stykke:
»*Stk. 7.* Koordinationsudvalget, jf. § 24, skal være nedsat senest den 31. december 1998.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Forslagsstilleren er tilfreds med, at kommunen eller amtskommunen skal oplyse ansøgeren om, hvornår afgørelse kan forventes. Formålet med ændringsforslaget er at præcisere en grænse, inden for hvilken der under alle omstændigheder skal foreligge en afgørelse.

Til nr. 2

Forslagsstilleren er tilfreds med, at det i lov-

forslaget præciseres, at borgeren skal medinddrages i behandlingen af sin egen sag. Formålet med ændringsforslaget er at fastslå nogle mindsterammer for den generelle brugerindflydelse.

Til nr. 3-7, 11, 13-15, 19, 21, 24-26 og 29-34

Almindelige bemærkninger

Det kan oplyses, at der som led i udlægningen af tilkendelseskompetencen til kommunerne på pensionsområdet bl.a. afsættes ressourcer til den udvidede vejlednings- og rådgivningsforpligtelse i statsamterne for at sikre, at den erfaring og viden, der er opbygget i revaliderings- og pensionsnævnene, og som vil blive opbygget i de sociale nævn, videreføres. Vejlednings- og rådgivningsforpligtelsen er et tilbud til kommunerne.

Socialministeren agter i øvrigt at henstille til kommunerne, at der udpeges frivillige bisidder, som bistår ansøgeren i forbindelse med ansøgning om personlig hjælp og pleje, praktisk hjælp og støtte og hjælp til at vedligeholde fysiske og psykiske færdigheder, jf. § 69, stk. 1, der bliver § 71, stk. 1, i forslag til lov om social service. Personer, der ikke har mulighed for at anmode pårørende m.fl. om at deltage i samtaler m.v. med kommunen, skal have mulighed for at få tilbud om, at en anden person kan deltage i samtalen. Etablering af en sådan ordning bør ske i samarbejde med ældrerådet.

Administrative konsekvenser

For det statslige område er der opgjort følgende personalemæssige konsekvenser under forudsætning af ikrafttrædelse pr. 1. juli 1998:

Årsværk	1998	1999	2000	2001	2002
Statsamterne.....	6,8	13,6	13,6	9,9	6,1
Den Sociale Sikringsstyrelse.....	3,7	7,4	7,4	6,9	6,4
Den Sociale Ankestyrelse.....	-1,3	-3,6	-5,6	-6,6	-6,6
Socialministeriets departement.....	-0,4	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
I alt.....	8,8	16,6	14,6	9,4	5,1

Konsekvenserne af at indføre adgang til at anke afgørelser om hjemmehjælp m.v. i lov om social service indgår i tallene.

Helårsvirkningerne af de samlede ændringer fremgår af tallene for år 2002. Herudover får

statsamterne, der skal virke som sekretariater for de nye sociale nævn, og Den Sociale Sikringsstyrelse, der bliver sekretariat for nævnet for København og Frederiksberg, i de første 3 år, dvs. til 1. juli 2001, tilført henholdsvis 7,5

og 1 årsværk til indkøring af vejlednings- og koordineringsopgaver på førtidspensionsområdet. Tilsvarende får Den Sociale Ankestyrelse i det første og andet år tilført henholdsvis 4 og 2 årsværk til at løse overgangsupgaver.

Til disse personalemæssige konsekvenser svarer i 1998, henholdsvis 1999, merudgifter i statsamterne på 2,5 og 5,0 mio. kr. (heraf løn 2,2 og 4,4 mio. kr.) og i Den Sociale Sikringsstyrelse på 1,5 og 3,1 mio. kr. (heraf løn 1,1 og 2,2 mio. kr.) og lønbesparelser i Den Sociale Ankestyrelse på 0,4 og 1,1 mio. kr. og i Socialministeriets departement på 0,1 og 0,3 mio. kr. Beløbene er anført i PL 1997.

Økonomiske konsekvenser

Ændringsforslagene skønnes ikke – ud over hvad der er nævnt ovenfor – at have økonomiske konsekvenser. Ændringsforslagene, herunder det ændrede ikrafttrædelsestidspunkt, skal forhandles med de berørte kommunale parter i sammenhæng med forhandlingerne om selve lovforslaget.

Ad nr. 3-5

Ændringerne er redaktionelle, bl.a. som følge af ændringsforslagene til forslaget til lov om social service.

Ad nr. 6 og 7

Det foreslås, at Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd udpeger 1 medlem til Det Kommunale Koordinationsudvalg. Der vil hermed være skabt overensstemmelse med sammensætningen af Det Centrale Koordinationsudvalg, hvori Fællesrådet også har 1 medlem. Kommunens muligheder for at pege på andre organisationer som medlemmer - f.eks. SALA - opretholdes.

Ad nr. 11, 13 og 14

Det foreslås, at klagerådets kompetence ændres, således at den omfatter afgørelser om tilbud efter §§ 69 og 70, der bliver §§ 71 og 72, i lov om social service til personer, som er fyldt 67 år; mens afgørelser om tilbud efter §§ 69 og 70, der bliver §§ 71 og 72, i lov om social service til personer under 67 år kan indbringes for det sociale nævn efter reglerne i kapitel 10, jf. § 118, i lov om social service og dermed ikke er omfattet af klagerådets kompetence.

Som en konsekvens heraf foreslås klagerådets sammensætning ændret, således at klage-

rådet består af 3 medlemmer, der vælges af kommunens ældreråd blandt dets medlemmer, og 2 medlemmer, der vælges af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer.

Ad nr. 15 og 19

Ændringerne er redaktionelle.

Ad nr. 21

Som følge af overførslen af kompetencen i sager om vedvarende hjælp til forsørgelse til udlændinge med ophold i Danmark fra Socialministeriet til Den Sociale Sikringsstyrelse foreslås det – i lighed med gældende regler om kommunernes klageadgang – at såvel den person, som afgørelsen vedrører, som kommunen får klageadgang. Kommunen har en retlig interesse i at kunne indbringe Sikringsstyrelsens afgørelse for Ankestyrelsen dels af hensyn til fastlæggelse af praksis, dels af hensyn til den økonomiske interesse.

En afgørelse efter § 6 om forsørgelse af danskere i udlandet i lov om aktiv socialpolitik er derimod en afgørelse, der træffes af en statslig myndighed, og udgifterne afholdes tilsvarende af staten. Det foreslås derfor, at alene borgeren kan indbringe Sikringsstyrelsens afgørelse for Ankestyrelsen.

Det samme gør sig gældende for afgørelser om ret til pension i udlandet efter § 3, stk. 4, og § 62 i lov om social pension, jf. § 52, stk. 3, som affattet i § 1, nr. 23, i forslaget til lov om ændring af lov om social pension og lov om del-pension. I afgørelser efter lovforslagets § 64, nr. 4, om, hvilket lands lov der skal anvendes, er det alene borgeren, der har en retlig interesse i afgørelsen.

Ad nr. 24-26

Ændringerne er redaktionelle.

Ad nr. 29-33

Der foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 1998. Som følge heraf sker der konsekvensændringer i ikrafttrædelsesbestemmelsen.

Ad nr. 34

Som følge af det ændrede ikrafttrædelsestidspunkt foreslås det, at kommunerne får en længere periode til nedsættelse af koordinationsudvalget efter § 24.

Til nr. 8

Ændringsforslaget præciserer, at brugerindflydelsen også skal gælde ved udpegning af medlemmer til de lokale koordinationsudvalg.

Til nr. 9

Ændringsforslaget har til hensigt at sikre to-vejskommunikation mellem ældreråd og kommunalbestyrelse også i idéfasen.

Til nr. 10 og 12

Forslagsstilleren er glad for, at under 67-årige med lov om social service får reel ankeadgang vedrørende hjælp til personlig hjælp og pleje m.v. Ændringsforslagets formål er at sikre også over 67-årige reel klageadgang på området. Ændringsforslagene er en viderebearbejdning af de gældende bestemmelser.

Til nr. 16-18

Ændringsforslagenes formål er at præcisere, at ydelser efter sociallovgivningen aldrig må blive genstand for private virksomheders profitinteresser. Det offentlige får indsigt i den virksomhed, private udfører for det offentlige efter sociallovgivningen. Endvidere vil reglerne for udveksling af oplysninger mellem f.eks. en folkeskole og en kommunal daginstitution og mellem f.eks. en folkeskole og en puljeordning være ens.

Til nr. 20

Ændringsforslagets formål er at sikre, at det sociale nævn kan behandle klage over både en konkret afgørelse og selve sagsbehandlingen.

Til nr. 22

Ændringsforslaget fastsætter en sagsbehandlingsfrist for klageorganerne.

Til nr. 23

Forslagsstilleren er tilfreds med, at det fremover bliver muligt at klage over aktiveringstilbud, men ønsker, at klagen skal have opsættende virkning, for at give klageadgangen reel mening.

Til nr. 27

Forslagsstilleren er tilfreds med, at det i lovforslaget præciseres, at Ankestyrelsen af egen drift skal kigge på kommunernes og amtskommunernes praksis. Formålet med ændringsforslaget er at sikre, at både sagsbehandling og konkrete afgørelser vurderes.

Til nr. 28

Handicappede er en minoritetsgruppe med en række særlige behov. Ændringsforslaget har til formål at sikre denne gruppe aktiv brugerinddragelse.

Jørn Pedersen (S) Else Marie Mortensen (S) Jan Petersen (S) Peder Sass (S)

Grete Schødts (S) Villy Søvnald (SF) fmd. Dorit Myltoft (RV) Bruno Jerup (EL)

Sonja Albrink (CD) Erik Larsen (V) Else Winther Andersen (V) Flemming Oppfeldt (V)

Lars Løkke Rasmussen (V) Karen Højte Jensen (KF) Jens Jørgensen (KF)

Lene Espersen (KF) Tom Behnke (FP) nfmd.

Dansk Folkeparti havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag

Nogle af udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 6:

Vil ministeren redegøre for, hvorvidt der er tale om en stramning i bestemmelsen om Ankestyrelsens og de sociale nævns beføjelser i forhold til efterprøvning af skøn i forhold til nugældende regler, jf. § 69, og om årsagerne til ændringen?

Svar:

Efter § 69 i forslaget til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område kan de sociale nævn og Ankestyrelsen kun, når der foreligger særlige omstændigheder, tilsidesætte det skøn, der indgår i en kommunal eller amtskommunal afgørelse.

Bestemmelsen er en videreførelse af den hidtidige bestemmelse i bistandslovens § 15, stk. 5. Den ændrede formulering er alene en sproglig modernisering.

Med placeringen i forslaget bliver bestemmelsen imidlertid generel for den sociale lovgivning.

Bistandslovens § 15, stk. 5, blev indført pr. 1. januar 1992. En tilsvarende bestemmelse fandtes i forretningsordenen for de tidligere amtsnævne.

Erfaringerne viser, at bestemmelsen har givet anledning til misforståelser og tvivl om rækkevidden både hos klageinstanser, kommunerne og borgerne.

I det følgende beskrives, hvad en skønsmæssig afgørelse er, hvordan domstolene og Ombudsmanden under alle omstændigheder efterprøver skønsmæssige afgørelser, og Ankestyrelsens efterprøvelse af kommunale, skønsmæssige afgørelser.

Skønsmæssige afgørelser

Begrebet skøn stilles i forhold til retsanvendelse.

Retsanvendelse bruges, når det f.eks. følger af loven, at en fast ydelse skal gives til en person, der har opnået en bestemt alder. Som eksempel kan nævnes folkepension til en person, der fylder 67 år. Der er i dette tilfælde ikke tvivl om retsfaktum og retsfølge.

Skøn anvendes, når bestemmelsen ikke angiver en bestemt retsfølge af retsfaktum, dvs. at der overlades forvaltningen et vist spillerum, inden for hvilket der kan vælges en løsning eller træffes en afgørelse.

En skønsmæssig bestemmelse er nødvendig, hvis man gerne vil have en bestemmelse, der samler op på de situationer, som man på forhånd ikke kan forestille sig vil opstå, men hvor man, når man så står i den, gerne vil hjælpe den enkelte og familien. En lov kan meget vanskeligt rumme samtlige personkredse og samtlige sociale situationer, en person eller en familie kan komme i.

Domstolenes og Ombudsmandens efterprøvelse

At en afgørelse er skønsmæssig, eller at en afgørelse træffes efter et frit skøn, betyder ikke, at afgørelsen er undtaget fra en efterprøvelse.

Såvel domstolene som Ombudsmanden efterprøver skønsmæssige afgørelser.

Efter grundlovens § 63 kan domstolene påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser, dvs. at der er domstolskontrol med forvaltningen, også når forvaltningen udøver et skøn.

Domstolene og Ombudsmanden har i deres praksis fastlagt, hvad der indgår i prøvelsen, når der foreligger et skøn. Udgangspunktet for efterprøvelsen er, om skønnet er lovligt.

Heri indgår navnlig, om sagens faktiske omstændigheder er rigtige, om der er inddraget ulovlige kriterier, om myndigheden har foretaget en konkret individuel afvejning af sagens omstændigheder, og om lighedsgrundsætningen er fulgt.

I praksis er der dog forskel på domstolenes og Ombudsmandens efterprøvelse, idet Ombudsmanden typisk ikke efterprøver den del af en afgørelse, der hviler på en fagkyndig vurdering, f.eks. en lægelig vurdering.

Ankestyrelsen

Bestemmelsen i § 69 i forslaget til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område går ud på at beskrive den efterprøvelse, som altid kan finde sted ved domstolene og

hos Ombudsmanden, og som også har givet sig udslag i Ankestyrelsens praksis.

Ankestyrelsen og dermed ankeinstanserne kan således ikke afstå fra at efterprøve, om rammerne for skønnet opfylder lovgivningens krav til sagsbehandlingen, uanset bestemmelsen i § 69.

Ankeinstansens efterprøvelse består for det første i at konstatere, om myndigheden overhovedet har foretaget et skøn og ikke bare anvendt interne retningslinjer uden at vurdere sagen konkret. I efterprøvelsen indgår endvidere, om sagens faktiske omstændigheder er korrekt beskrevet, om sagsbehandlingsreglerne (forvaltningsloven m.m.) er fulgt, om ensartede tilfælde er behandlet ens (lighedsgroundsætningen), om der eventuelt er taget hensyn til ulovlige kriterier, og om hensynene er vægtet og prioriteret korrekt.

Efterprøvelsen drejer sig således om at efterprøve, om reglerne om sagsbehandlingen er fulgt, for sagsbehandlingsreglernes formål er, at myndigheden kan nå frem til den rigtige afgørelse.

De sociale ankeinstanser vil (ligesom Ombudsmanden og domstolene) under alle omstændigheder, og uanset bestemmelsen i § 69, efterprøve afgørelsen som beskrevet ovenfor.

De sociale ankeinstanser kan derudover ligesom domstolene gå et skridt videre, idet de også vurderer sagkyndige udtalelser som f.eks. lægeerklæringer, i modsætning til Ombudsmanden.

Da Ankestyrelsens praksis vedrørende efterprøvelse af skønsmæssige afgørelser følger domstolenes og Ombudsmandens praksis samt de almindelige forvaltningsretlige regler – uanset bestemmelsen i § 69 – foreslås det, at bestemmelsen gælder for hele den sociale lovgivning. Der er således ikke herved tilsigtet en ændring af hidtidig praksis.

Jeg kan i den forbindelse oplyse, at jeg agter at anmode Ankestyrelsen om at foretage en opfølgning på ankeinstansernes anvendelse af bestemmelsen og efter en 2-årig periode at komme med en redegørelse.

Spørgsmål 9:

Vil ministeren oplyse, hvilke områder i den sociale forvaltning der typisk vil være genstand for koordinering af praksis, jf. kapitel 11 i lovforslaget, og hvilke områder der ikke vil være omfattet.

Svar:

Efter kapitel 11 i forslaget til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område videreføres reglerne om Ankestyrelsens praksiskoordinering fra ankestyrelsesloven, idet de sociale nævn også får en praksiskoordinerende opgave i samarbejde med Ankestyrelsen.

Praksiskoordinering betyder, at Ankestyrelsen og nævnene gennemgår en række ensartede typer af afgørelser. Sagerne gennemgås i forhold til gældende ret, som er fastlagt ved lov, bekendtgørelser og praksis.

Der er således tale om en retlig vurdering i forhold til den enkelte sag. Der er imidlertid ikke tale om ændring af den enkelte afgørelse, og der er heller ikke mulighed for, at de praksiskoordinerende instanser kan tage sagerne op af egen drift. Afgørelserne skal vurderes ud fra de lokale forhold (erhvervsmæssige, geografiske, aldersmæssige osv.) og ikke ud fra en generel målestok.

Formålet er at følge afgørelsernes overensstemmelse med gældende ret med henblik på den fremadrettede indsats med henblik på at sikre ensartethed ud fra de lokale forhold.

Formålet er at bedømme, om der lokalt eller regionalt opstår uacceptable forskelle i den måde, som myndighederne anvender reglerne på. Retssikkerheden i praksiskoordineringen ligger i, at den enkelte borger i et område som følge af praksiskoordineringen ikke får mindre end andre borgere, men også at borgeren ikke får mere end andre.

En hjemmel til at indhente akter fra kommuner, sociale ankenævne og revaliderings- og pensionsnævn også i sager, som ikke var påklaget til Ankestyrelsen, blev indføjet i lov om Den Sociale Ankestyrelse ved lov nr. 448 af 1. juni 1994, der trådte i kraft den 1. juli 1994.

Ankestyrelsen har siden gennemført praksisundersøgelser inden for førtidspensions- og bistandslovsområdet. På førtidspensionsområdet gennemførtes således undersøgelser i 2 statsamter i 1995 og i 2 statsamter med tilhørende kommuner i 1996. I 1997 gennemførtes ligeledes en undersøgelse af 2 statsamter med tilhørende kommuner.

To praksisundersøgelser vedrørende sager om etablering af selvstændig virksomhed efter bistandslovens § 43 og invalidebil efter bistandslovens § 58 er gennemført i 1996.

Disse undersøgelser bestod i en vurdering af, om indholdet i afgørelsen var i overensstemmelse med regler og praksis.

Opfølgningen af praksiskoordineringen sker ved, at Ankestyrelsen – inden udsendelsen af rapporter m.v. om undersøgelserne – går i dialog med eller afholder opfølgningsmøder med de involverede nævn og kommuner, således som det er sket ved praksisundersøgelsen i 1996 inden for førtidspensionsområdet. Der indgik heri afgørelser fra to nævn og kommunerne i de pågældende amter. Møderne foregik som en positiv dialog om de generelle tendenser i undersøgelsen med fremadrettet sigte.

Både fra nævnenes, kommunernes og Ankestyrelsens side har der været tilfredshed med disse møder, der har givet mulighed for en frugtbar udveksling af erfaringer og for en nuancering af de forhold, som indgår i afgørelserne af konkrete førtidspensionssager.

Revisionens opgave er derimod en bagudrettet funktion. Det er revisionens opgave at efterprøve, om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love, andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Praksiskoordineringen går heller ikke ind i en bedømmelse af hensigtsmæssigheden af kommunernes forretningsgange eller det lokale serviceniveau.

Praksiskoordinering adskiller sig endvidere fra Indenrigsministeriets forvaltningsrevision, som giver en sagkyndig økonomisk vurdering af de opnåede mål set i forhold til de mål, som kommunen har sat for de enkelte områder.

Spørgsmål 19:

Selvejende daginstitutioner er i dag omfattet af forvaltningsloven og offentlighedsloven, med den konsekvens at både borgere og de ansatte har de rettigheder, der fremgår af de to love.

Er selvejende daginstitutioner efter lovforslaget at opfatte som »offentlige myndigheder«?

Svar:

Det fremgår af bemærkningerne til § 43, stk. 2, at private eller selvejende institutioner med overenskomst med en kommune eller amtskommune er omfattet af forvaltningsloven og offentlighedsloven.

Der er således tale om en videreførelse af gældende ret.

Spørgsmål 21:

Vil man med lovforslagets § 43, stk. 2, frarøve personalet den beskyttelse, der følger af forvaltningsloven, f.eks. partshøring forinden afskedigelse?

Svar:

For at sikre borgeren samme retsstilling, uanset hvilken type ogaveløsning borgeren ønsker, foreslås det i § 43, stk. 2, at andre private, der udfører opgaver for det offentlige, omfattes af de 2 love i forhold til den opgave, der udføres. Dette indebærer, at f.eks. en puljeordning ikke generelt vil være omfattet af forvaltningslovene, men alene i forhold til den aftalte virksomhed over for borgerne.

Der sker herved ingen ændringer i retstilstanden for de ansatte.

Spørgsmål 22:

I § 43, stk. 2, foreslås det, at private, som en kommune eller amtskommune har indgået aftale med, omfattes af forvaltningsloven og offentlighedsloven i forhold til den opgave, som de udfører for det offentlige på det sociale område, jf. bemærkningerne til bestemmelsen.

Hvad forstås i denne sammenhæng nærmere ved begrebet »aftale«?

Vil en frivillig organisation f.eks. være omfattet af bestemmelsen, hvis der eksisterer en aftale med kommunen om, at den henviser borgere til et tilbud, som den pågældende organisation driver – f.eks. en social café, en åben rådgivning eller noget tredje?

Svar:

Begrebet aftale er dansk rets almindelige aftalebegreb, dvs. at to eller flere parter forpligter hinanden til at levere en ydelse og en modydelse, således som det også er beskrevet i bemærkningerne til § 43, stk. 1. En aftale vil endvidere medføre, at kommunen eller amtskommunen fortsat har forpligtelsen til at føre tilsyn med opgavens udførelse, jf. herved afsnit 7 i de almindelige bemærkninger.

En aftale om, at en kommune kan henvisе borgere til tilbud, som en frivillig organisation driver, uden at der er tale om en egentlig visitation, medfører ikke, at organisationen bliver omfattet af bestemmelsen.